"Uwagi o użyciu języka angielskiego dla polskich studentów"
Witold Paluszynski - Copyright (c) 2016-2019
All rights reserved.
Nie zezwalam na publikację ani rozpowszechnianie tego materiału
w jakiejkolwiek formie, w części ani w całości.
Udostępniam wyłącznie do użytku własnego.
==========

1. Styl formalny

W języku angielskim można wyróżnić styl wypowiedzi formalny, właściwy dla publikacji, raportów, dysertacji, itp., oraz styl potoczny, którego skrajną formą jest styl kolokwialny.

W oczywisty sposób, pisany język akademicki powinien nawiązywać do stylu formalnego, a unikać stylu potocznego, kolokwialnego, użycia slangu, itp. Jednak jest to w oczywisty sposób trudne, gdy autor tekstu nie zna języka angielskiego zbyt dobrze, a w codziennym życiu styka się właśnie z językiem potocznym.

Można podać szereg reguł charakteryzujących jeden i drugi styl.

1.1. Ogólnie

Styl formalny charakteryzuje się dbałością o poprawność gramatyczną, ortograficzną, jest uprzejmy, ale unika wyrażeń potocznych, jak również żartów, aluzji, odniesień osobistych, itp. Praca, która zawiera błędy językowe i/lub narusza zasady stylistyczne, dowodzi braku staranności, lekceważącego podejścia autora, i ogólnie robi złe wrażenie.

Co łatwo powiedzieć czasem trudniej wykonać. Gramatyka języka angielskiego jest dość prosta i regularna (na pewno w porównaniu z polską), jednak jest szereg konstrukcji trudnych dla kogoś kto języka angielskiego uczył się na kursach. Warto dbać o pewne elementy regularne, ponieważ można w ten sposób zapewnić poprawność językową powyżej 90% tekstu.

Konkretnie:

(a) ortografia, czyli spell-checking, powinna być bezwzględnie sprawdzona w 100%,

(b) zgodność liczby i rodzaju rzeczowników z czasownikami,

(c) konsekwentne stosowanie formy, tzn. pierwsza osoba lub forma bezosobowa, czas teraźniejszy lub przeszły, itp.,

(d) przedimki przed rzeczownikami, nieokreślone (a, an, lub brak w liczbie mnogiej) i określone (the); stosowanie ich zgodnie z prostymi ogólnymi regułami daje 90% poprawne użycie.

1.2. Osoba

Styl formalny unika form osobowych takich jak "I", "me", a zwłaszcza "you". Typową formą dla tekstów akademickich jest forma bezosobowa.
Niestety, prowadzi to niekiedy do niezgrabnych sformułowań.
Formą zamienną dla "you" bywa zwykle "one".

1.3. Skróty

W formalnym tekście pisanym nie należy stosować skrótów apostrofowych: I’m, I’ve, we’re, it’s, let’s, don’t, couldn’t, itp. To znaczy, zamiast pisać "hasn’t changed" piszemy "has not changed".
Dotyczy to również korespondencji. Stosowanie tych skrótów oznacza, że chcemy aby tekst był nieformalny, np. do kolegi, itp.

Coraz częściej spotyka się teksty naruszające tę regułę, np. w publikacjach prasowych (które zresztą są dziś pisane językiem niekoniecznie formalnym). Dlatego wiele przypadków użycia tych skrótów można uznać za dopuszczalne, np. często stosowane w tekstach matematycznych "let's". Jednak niektóre skróty w pewnych kontekstach są niezręczne i brzmią wręcz absurdalnie, np.: "I've conducted an experiment and here I'm presenting the results."

Autor słabo znający brzmienie języka angielskiego niekiedy nie potrafi tego wychwycić. Z drugiej strony, rozwinięcie tych skrótów JEST ZAWSZE POPRAWNE i bezpieczne. Dlatego ZALECANE JEST NIESTOSOWANIE SKRÓTÓW, z wyjątkiem gdy autor rozumie kontekst i zależy mu by dany skrót zastosować.

Uwaga 1: końcówka "'s" określająca przynależność nie jest skrótem i pisze się ją poprawnie z apostrofem: "Dr. Paluszynski's course".
Częstym błędem jest pomijanie litery "s" gdy rzeczownik kończy się na "s", tzn. poprawne jest "Dr. Jones's opinion" (podwójne "s" występuje również w wymowie).
Jednak dla rzeczowników z końcówką "s" wyrażającą liczbę mnogą, "s" po apostrofie jest pomijane, czyli poprawne jest "the parents' belongings".

Uwaga 2: końcówka "'s" określająca przynależność często jest nadużywana. W pewnych kontekstach zamiast stosować formę "własnościową" np. "robot's equations" można, i lepiej jest, napisać "robot equations". Mówiąc obrazowo, zamiast pisać "równania, które są własnością robota" piszmy "równania robotowe". (Po polsku sprawa jest nieco prostsza, piszemy "równania robota" i nie implikuje to, że równania są własnością robota; jednak chcąc wyrazić tę subtelność semantyczną po angielsku należałoby napisać "equations of the robot", co jest absolutnie poprawne, ale dłuższe i mniej zgrabne.)

W niektórych przypadkach te dwie formy mogą istotnie różnić się znaczeniowo, np. "system's knowledge" oznacza wiedzę systemu, a "system knowledge" wiedzę systemową i to w danej dziedzinie mogą być dwie dobrze określone ale zupełnie różne kategorie. Dlatego autor musi świadomie wybrać jedną lub drugą formę. Gdy jednak obie formy znaczą praktycznie to samo, preferowana jest forma bezapostrofowa.

(System performance, system stability, system trajectory, ...)

Uwaga 3: końcówka "s" dodawana do rzeczowników w liczbie mnogiej nie jest skrótem i nie stosuje się dla niej apostrofów.
Np.
"The APIs of all above mentioned libraries have excellent documentation."

1.4. Pisownia brytyjska i amerykańska

Brytyjski angielski (British English BE) jest często uważany za wzorcowy (zwłaszcza w Europie, ciekawe czy to się zmieni po Brexicie?), lecz w światowej komunikacji dominuje wersja amerykańska języka (American English AE). Dla potrzeb pracy akademickiej obie są równie dobre, jednak należy trzymać się jednej wersji konsekwentnie (patrz sekcja Przydatne strony).

Ponieważ różnice w pisowni tych dwóch wersji są dość dobrze określone, warto stosować narzędzia typu spell-checker ustawione na wybraną wersję. Inaczej trudno jest tę konsekwentną jednolitość zapewnić.

1.5. Zrozumiałość

O ile napisanie w 100% poprawnego tekstu w języku angielskim dla kogoś kto nie praktykował tego języka intensywnie w środowisku "native speakers" jest zadaniem praktycznie niewykonalnym, to w przypadku tekstu akademickiego nie jest również najważniejsze. Praktycznie ważniejsza jest zrozumiałość tekstu.

Jeśli tekst techniczny jest zrozumiały, to pomimo błędów językowych może spełnić swoją rolę, tzn. wyjaśnić jak działa dany system, przekonać

recenzentów do pozytywnego ocenienia artykułu lub pracy dyplomowej, itp. Dlatego nieangielskojęzyczny autor powinien największy wysiłek włożyć w to, aby tekst był zrozumiały. Wymaga to: logicznej organizacji, klarowności opisu, użycia poprawnej terminologii, i prostego przekazu.

Warto pisać krótkie zdania. Długie i złożone zdania są typowe dla polskiego stylu pisania, i są również spotykane w języku angielskim. Jednak nie sprzyja to komunikacji w obcym języku. Zmuszenie się do pisania krótkich zdań prowadzi również do bardziej bezpośredniego przekazu myśli. Dlatego w końcowej redakcji tekstu warto zwrócić uwagę na zdania dłuższe niż jeden wiersz, i dołożyć wszelkich starań aby takie zdania rozbić na krótsze.

2. Tytułomania

Piszemy "Dr. Witold Paluszynski", albo "Witold Paluszynski, Ph.D.", w zależności od kontekstu. Pierwsze może być zarówno podmiotem w zdaniu, jak i równoważnikiem zdania (np. w adresie), a drugie wyłącznie równoważnikiem. Co to znaczy? Że można powiedzieć: "Dr. Witold Paluszynski just left." Ale nie można powiedzieć: "Witold Paluszynski, Ph.D., just left."

Również nie można zamieniać tych form, tzn. "Phd Witold Paluszyński" jest błędem tak samo jak "Witold Paluszyński, Dr." "Professor" może pojawić się przed nazwiskiem jako tytuł w formie pełnej lub skróconej (Prof.), albo po nazwisku, jako równoważnik, wyłącznie w formie pełnej, z przecinkiem ("Albert Einstein, Professor").

Funkcjonuje również forma potoczna "Prof" (nie jest to formalny skrót, czyli pisany bez kropki) oznaczająca anonimowego profesora wyższej uczelni. To znaczy, tej formy nie łączy się z nazwiskiem. Przykład poprawnego użycia: (Mama) "Peter, what does your Prof think about your thesis?" Tej formy, jako potocznej, nie stosuje się w komunikacji akademickiej. (Uwaga: nie mylić z "Pro", które jest formą potoczną od: "Professional".)

Skrót "Dr." pojawia się zarówno z kropką jak i bez. Oficjalnie, pisownia amerykańska wymaga kropki, a brytyjska ją pomija (patrz sekcja Humor).

Zwracając się do osoby, tytuł piszemy zawsze z dużej litery.

Uwaga dotycząca komunikacji międzynarodowej.

W kulturze anglosaskiej tytuł profesora nie ma takiego znaczenia jak w germańskiej (i polskiej), ponieważ określenie Professor jest praktycznie synonimem nauczyciela akademickiego, w tym również uczelni typu college (czymś pośrednim pomiędzy liceum a uniwersytetem). Nie znając na pewno czyjegoś stanowiska, możemy zwracać się do niego/niej (lub o nim/o niej) równoważnie jako Doctor lub Professor.

W kulturze germańskiej (w tym w Polsce, Francji, itp.) tytuły są ważne i najlepiej jest dbać o dokładny i pełny tytuł danej osoby. Oczywiście zwyczaje i konwencje naukowe są różne w różnych krajach.

3. Daty

16th January 2018 - NIE, zamiast tego pisz:
16 January 2018 lub
January 16, 2018 lub
January 16th, 2018 lub
różne przyjęte konwencje zapisu daty w postaci numerycznej
(jednak tradycyjna anglosaska konwencja jest aby miesiąc pisać słownie).

4. Frequently used and abused phrases

4.1. Frequently useful translations (often incorrectly used)

na rysunku -> in the figure

na początku rozdziału -> at the beginning of the section
na uniwersytecie/w instytucie -> at the university/institute
promotor -> supervisor (AE [American English] also: advisor)

4.2. Frequently useful word replacements (ie. often incorrectly used)

realisation -> implementation, deployment
chosen -> selected

4.3. Frequently abused phrases (ie. correct, but better use something else)

nowadays -> currently, in current practice, ...

4.4. Frequently confused phrases (ie. incorrect one used)

its (possesions of it) <-> it’s (abbreviation for "it is")
a few (several) <-> few (extremely few, or too few)

5. Polskie reguły językowe przydatne w odniesieniu do obcych słów

Obcojęzyczne nazwy i nazwiska w polskich tekstach odmienia się z apostrofem lub bez. Przydatna reguła mówi, że jeśli polska wymowa formy odmienionej jest zgodna z jej zapisem, to piszemy ją bez apostrofu, np. "twierdzenie de l’Hôpitala" (alternatywna wersja nazwiska: "de l’Hospital"). Jeśli wymowa jest różna od zapisu, to zapis wymaga apostrofu, np. "miara Lebesgue’a".

6. Humor i nie tylko

"Aoccdrnig to a rscheearch at Cmabrigde Uinervtisy, it deosn’t mttaer in waht oredr the ltteers in a wrod are, the olny iprmoetnt tihng is taht the frist and lsat ltteer be at the rghit pclae. The rset can be a toatl mses and you can sitll raed it wouthit porbelm. Tihs is bcuseae the huamn mnid deos not raed ervey lteter by istlef, but the wrod as a wlohe."
[Anonimowy mem internetowy, circa 2003]

"We really have everything in common with America nowadays except, of course, language."
[Oscar Wilde, "The Canterville Ghost," 1887]

"I have been not a little disappointed, and made suspicious of my own judgment, on seeing the Edinburgh Reviews, the ablest critics of the age, set their faces against the introduction of new words into the English language; they are particularly apprehensive that the writers of the United States will adulterate it. Certainly so great growing a population, spread over such an extent of country, with such a variety of climates, of productions, of arts, must enlarge their language, to make it answer its purpose of expressing all ideas, the new as well as the old. The new circumstances under which we are placed, call for new words, new phrases, and for the transfer of old words to new objects. An American dialect will therefore be formed."
[Thomas Jefferson, letter to John Waldo Monticello, August 16, 1813]

"And certaynly our langage now vsed varyeth ferre from that whiche was vsed and spoken whan I was borne."
[William Caxton, Preface to his Translation of Virgil’s Aeneid, 1490]

7. Przydatne strony

* Główne różnice w pisowni amerykańskiej i brytyjskiej
https://en.oxforddictionaries.com/spelling/british-and-spelling
centre neighbour recognise analyse fuelling licence catalogue

* Wskazówki do pisania akademickich tekstów po angielsku z Uniwersytetu w Lund
http://awelu.srv.lu.se/grammar-and-words/introduction/